

Bölcsészfelvételi Miért nem lett öngyilkos Hamlet?

Tengap még bőven javították az egyetemi fölvételik magyar irodalom tárgyú írásbeli dolgozatait, de máris látható néhány alapvető különbség az elmúlt évek tesztlapjaival szemben. Gyakorlatilag a felére apadt a megválaszolendő kérdéscsoportok száma, a 15-ről idén mindössze 8-ra csökkent. Általában kevés szóval, olykor mindössze egyvel, vagy pusztá évszámmal kellett válaszolni a kérdésre. Vagyis kihaltak a poénok, a nevetni való, netán sírásra érdemes szármarságok, valamint a javítás, értékelés is gyorsabb lett. A felvételizőktől elsősorban a vitán fölül álló tárgyi ismereteket kérték számon. A legjellemzőbb feladat szerint például tíz folyóiratot kellett összehámozni az öt megillető tíz szerkesztővel. A pontozás jellegé is megváltozott, a „mindent vagy semmit”-elv érvényesült. Ha hét szövegből, versidőzetből legalább ötöt helyesen fölismert a felvételiző, úgy hét pontot kapott, aki ennél kevesebbet, már egyet sem. Az elv következtében aztán jócskán szétszóródott a mérték. Nullás összerétekelésű felvételi dolgozatra éppúgy akadt példa, mint negyvenkilenc pontosra. Viszszaszorultak az esszékérdések. Most Shakespeare két drámája közül – Rómeó és Júlia vagy a Hamlet – lehetett választani. Ilyen kérdések voltak: Miért nem lett öngyilkos Hamlet? Ki dolgozta fel a Rómeó és Júliát világhírű musicallé? (Leonard Bertsein – West side Story) Ki játszotta a legendás 1960-as magyar Hamletet? Egy kedves válasz s sok közül: „En csak a Gálffy Lászlóval láttam, bocs. Egyébként biztosan Latinovits volt.” Nos nem, Gábor Miklós játszotta.

DAL

„A JATE-t európai egyetemként tartják számon” Számvetés – rektorváltás idején

Róna-Tas András – meglepő módon – nem az eredményeit, hanem a tévedéseit sorolta föl elsőként. Mint mondta, azért, mert az utóbbi időben egyre jobban irritálja, hogy „sokasodnak azok a közéleti szereplők, akik soha nem tévednek, akiknek a véleménye sohasem változott, s akik minden reggel képesek elintézni, sok esetben az egész magyar nép nevében, hogy újra felkeljen a nap.” Nem bizonyult hosszú távon tarthatónak az a javaslata, hogy az egyetem egy-egy évre válasszon rektort, és úgynevezett guruló rendszerben, a volt, a jelenlegi és a következő rektor együttműködése révén oldják meg a vezetést. Ritkítani szeretne volna a vezetői testületek heti redszerességű ülésezeit, de kiderült, hogy erre szükség van. Működése alatt fel kellett fedeznie az „információs paradoxont”: kiderült, minél több információt ad, annál több a félreértés. Nem sikerült rövidíteni az egyetemi tanács üléseinek időtartamát; hiába volt az alaposabb előkészítés, rekordokat döntöttek. Tévedett a rektor abban, hogy hamar lesz felsőoktatási törvény és nagyobb lépésekkel lehet közelíteni a szegedi univerzitás megvalósításához; nem tévedett viszont abban, amit tavaly Göncz Árpádnak mondott, hogy tudniillik „minél később lesz felsőoktatási törvényünk, annál kisebb a valószínűsége annak, hogy jó lesz”. Külpolitikai eseményekre, személyi okokra és saját erői korlátozottságára vezette vissza Róna-Tas András, hogy nem sikerült megvalósítani a Délkelet-Európai Intézet létrehozásának tervét. (Az egyetemi tanács tegnap döntött a tavaly létrehozott Délkelet-Európai Kutatócsoport megszüntetéséről.) A rektor értékelése szerint az elmúlt másfél évben jelen-

A József Attila Tudományegyetem rektora, Róna-Tas András elkészítette és az egyetemi tanács tegnapi ülésén ismertette másfél éves egyetemvezetői munkájának mérlegét, illetve áttekintette az intézmény jelenlegi helyzetét. A megválasztott rektor, Csirik János – aki július 2-án a Parlamentben veszi át a köztársasági elnöktől a kinevezését – előterjesztése alapján szavazott a tanács a két új rektorhelyettes személyéről; az általános rektorhelyettesi teendőik ellátására dr. Dékány Imre tanszékvezető egyetemi tanár (Kolloidkémiai Tanszék), az ifjúsági rektorhelyettesi teendőik ellátására pedig dr. Czúcz Ottó egyetemi docens (Agrár- és Munkajogi Tanszék) kapott megbízást 1994. június 30-ig. (A harmadik, oktatási rektorhelyettes, Kukoveczné dr. Zentai Mária már korábban megválasztották.) Az egyetem titkárnak, dr. Monok Istvánnak a megbízatását 1992. december 31-ig meghosszabították.

tós lépéseket tettek egy autonóm és kreatív egyetem irányába, valódi önállóságot adva az oktatóknak, tanszéknek és karoknak; sikerült megőrizni az oktatás és a kutatás szabadságát. Áttekinthetővé és nyilvánossá tették az intézmény gazdasági ügyeit, elindult az ésszerűbb gazdálkodás. Sikerült jelentősen növelni az egyetemi bevételeket, így a működőképességet az egyébként katasztrófálisan rossz gazdasági helyzetben biztosítani. Az egy oktatóra eső pályázati összegek tekintetében a JATE az ország első egyetemeinek egyike lett. Nem sikerült viszont a fizetésekkel a „személyi szférába helyezni”, s

alig – az egyenlősdin változtatni. Az új felsőoktatási finanszírozási rendszer alapjainak kidolgozása után a szegedi egyetem kapott megbízást a részletes kidolgozásra. Megállapodások sora jelzi, hogy az egyetem jobban illeszkedik környezetébe. Akármilyen lesz az öthalmi laktanyával kapcsolatos végső döntés, az eddigi tárgyalások jó kiindulópontot hoztak az egyetem – vagyoni alapjának megerősítéséhez. Számos szervezeti változtatás mellett megkezdődött a tanszékek felülvizsgálata, s a magyar egyetemek közül talán egyetlenként nyilvános és szakmai szempontok szerint vizsgálták felül a volt ideológiai tanszékek munkáját, elkerülve a hisztériát és a végleteket – mondta a rektor. A folyamat folytatódik, mert a három karon vannak még olyan oktatók, „akiknek az egyetemen maradása legalábbis problematikus”. „Igen fontosnak tartom, hogy a JATE tekintélyét sikerült mindenütt, a városban, az országban és külföldön megőrizni és talán gyarapítani is. Számos jelét tapasztalhattuk annak, hogy a JATE-t ma már a világon, s lassan itthon is európai egyetemként tartják számon.” – zárta elemzését a rektor, megköszönte munkatársainak a segítséget, az egyetemnek a bizalmat.

*

A tegnapi tanácsülésen adták át az idei Kalmár László-díjakat. A két kitüntetett: Werner Ágnes, a Janus Pannonius Tudományegyetem tanársegéde és Szentesi Péter a DOTE tudományos segédmunkatársa.

SULYOK

Tíz év múltán

Nyár, 1982. Alighanem akkor, tíz évvel ezelőtt, június végén kezdődött a múlt rendszer, a „nem létező szocializmus” utolsó végjátéka. Nem képzavar ez. Most, hogy utána vagyunk, már látszik, az a rendszer – ellentétben a kapitalizmussal, amely ciklusokból – folyamatosan végjátékokból állt. Végjáték volt már az első napja is.

Megéltünk egészen elviselhető végjátékokat. Mutogathattunk keletre, meg délkeletre, na ugye, ott mennyivel rosszabb – a végjáték, teszem most utólag hozzá. Most, amikor megint annak örülhetünk, hogy a kisebbik rossz országa vagyunk újra. Nálunk a végjáték, amennyire tart még, sokkal jobb, mint azokon a helyeken, ahol például lőnek eközben.

De mi történt tíz éve? Ha még emlékszünk a korabeli tévéhíradóra, Pozsgay Imre akkor röpi a kultuszminisztérium báronyszékéből a Belgrád rakpartra, a Hazafias Népfőrt élére, országos főtitkárnak. És politikai vállalkozókedvét meg hatalomszeretét jellemzi, hogy abból a sóhivatalból, ami a HNF a szövetségi politikában betöltött szerepe szerint lehetett, percek alatt műhelyt, eleven szellemi centrumot csinált, ahol megkezdődött a reformprogramok kidolgozása.

Mert erre számítottunk, reformokra, és semmi többre. „Na, most ebbe belebuknak a konzervatívok és jöhetnek a változások” – ilyeneket mondtunk egymásnak, tapasztalt és tapasztalatlan alattvalók.

Hogy senki ne gondoljon semmi ilyesmire, hanem mindenki a politika folyamatosságát és a párt egységét érzékeltse, Kádár elvtárs elkísérte Pozsgay elvtársat a HNF Pozsgay-választó ülésére. Ültek ott, Kádár beszélt, dicsérte a portékáját, Pozsgay pedig meglehetősen frusztráltan, de éles szemmel figyelte leendő kollégáit. „Ez lesz a terep.” És az lett, mert percekben belül megválasztották főtitkárnak! „Akkor most Pozsgay PB-tag lesz! Hiszen az előző HNF-főtitkár, Sarlós István is az, s ezzel végül is növekedni fog a reformerők sulya a hatalomban!” Derűs ma ezeket a szavakat eldézni, de tényleg ilyeneket gondoltunk. Pozsgay azonban nem lett akkor PB-tag. „A HNF egy parkolópálya! – Jöttek föl a nagy uborkásüvegben kicsi létrájukon a kollégák időt jósolni. – Pozsgay innen soroksári párttitkár meg miniszterelnök is lehet... Amerre a politika majd fordul.” Egyik se jött be.

A reform szükséges, a reformer veszélyes, írtam följegyzéseim között azon a nyáron, egész pontosan 1982. június 26-án, szombaton este. Tanulságos ma beletúrni az akkori gondolatokba.

Az elavult berendezés „korszerű” működtetéséért a kulcspozícióban üldögélő politikai vezető megteszi a szükséges változtatásokat. Képileg fogalmazva: a húszas évekből automobilra dallamkiűrtöt, hatalmas FIAT-lámpákat és Mercedes-visszapillantó tükröt szerel.

A reformer reformpolitikáját legpontosabban azzal lehet jellemezni, hogy mire beépül, már nem reformáló, hanem konzerváló.

A kulcspozícióban ülőknek – tizenhárom voltak akkor PB-tagok – mégis létszükséglet a „reformpolitikus”. Az ő ideológiai és gyakorlati mozgása tárja fel a konzerválás szükséges és épp lehetséges módját. Hogyan lehet apró változtatással, nem túl látványos elfojtással, víz alatti rugdosással és felszíni mosollyal, amolyan kádári cukornádpálcával megtartani a régi gépezetet. A hatalmat. Eszerint vannak első osztályú politikusok, akik a PB-ben a döntéseket hozzák, és fapadosok, akik a miniszteri bársonyszékekben cserélődve a változásokat jelképezik. Változás persze, s ez a szocialista mechanizmus titka, nincs.

Aztán este – 1982. június 26-án vagyunk! – megjött a feleségem, brigádbuliból. Elolvassa a fenti sorokat és megkérdezi, nem volna-e jobb, ha csak az eseményeket rögzíteném. Kommentár nélkül. „Miért?” „Mi lesz, ha egyszer megtalálják?” Így éltünk. És milyen jó, hogy ez elmúlt. Most akármit írhatok, senkit nem érdekel!

*

Akkoriban a politika azzal fokozta le az embereket, hogy kis-korúsította, a „világforradalom” meg a pártbizottság alattvalóivá tette őket. Most azzal fokozódunk le, hogy akit egyáltalán még érdekel a politizálás, azok közül senki nem tud fölülemelkedni. Jó írók, jó tudósok, másféle jó szakemberek közönséges pártpolitikussá, pártemberré, párthívvé alakultak át. Süllyedtek? Vedlettek? Koptak?

És persze visszaállt a régi rend abban is, hogy újra vannak kulcspozíciók, ahonnan rendre megérkezik a direktíva – ha ma nem is ezt a mozgalmi szót használják. És a többi szereplőknek elsőrangú feladata mindössze annyi, hogy elhitesse: a döntést több kéz munkálta ki.

Pedig, pedig. De erről mindössze annyi jut most eszembe, hogy valaki egyszer elpepecselhette a definícióval, amelyik azt próbálná meghatározni, hogy mi a különbség politikus és államférfi között. Mert van. És nemcsak annyi, hogy politikus bárkiből lehet.

ZELEI

Pszichopedagógiai napok Csongrádon

Ünnepélyes keretek között nyitották meg a csongrádi Galériában a IV. Csongrádi Pszichopedagógiai Napokat. A Csongrád Megyei Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézet és Csongrád város önkormányzatának művelődési iroda szervezésében kezdődött háromnapos, szakmai mélyet előzetesen kialakított róla.

– Talán még hatvan kiló sincs – mormogta elégedetlenül.

Attól félt, hogy minden más várakozásában is csalódik majd. Úgy érezte, ő maga is félszegen viselkedett, nem tehetett kedvező benyomást az íróra. Mely lélegzetet vett és igrkezett elterelni gondolatait a törtétekről, az autóbusz-megálló előtti kis téren egy kocsmában égett a fény, a fiú lenyomta a kilincset.

(Folytatjuk.)

Farkas Katalin kiemelte, lehet, hogy az oktatás, az iskola helyzete napról napra változik (s az eddigi pszichopedagógiai napokon is elmondhatták volna mindezt), ám a pedagógusok és a gyerekek viszonya változatlan volt mindig, független mindenféle átalakulástól. Együtt és egymásért dolgoznak továbbra is, a nemzet és az ország érdekeiért. Változatlanul a gyerekek a pedagógiai munka középpontjában.

A pszichopedagógiai napokra az ország különböző részéről eljött óvónők, tanárok előadásokat hallgattak meg a pedagógia és a pszichológia különböző kérdéseiről, s a szekcióüléseken természetesen meg is vitatják a hallottakat.

KOROM